

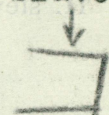
Podolžna ladja, zelo širok (skoraj kot ladja) prezbitერიj, 5/8 zaključen.

Slavolok barokiziran.

Profil reber v prezb in slavoloka

V E steni prezb. zazidano gotško okno.

Vel. oltar psevdorenesančen, slabo mizarsko delo.

Stranske oltarja enaka, domače mizarsko

delo; ploskovite plastike (ev.sv. Jožef, ep.sv. Florjan). d) sv. Uršula

Konzole: a-c) brez konzol; - [e) bilo figuralno, pa odbito - f, g) brez; - h) geom. piramida; - (b, c, - obklesane)

Sklepniki: 1)

2) Agnus Dei.

Zelo rustikalno in ploskovito, kraško.

Na koru dober baročni kip sv. Uršule - 1. pol. 18. stol.

Prižnica posnema tip 17. stol.

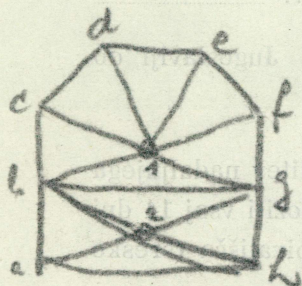
Na prezb. zunaj na E steni vzidan pravokoten relief

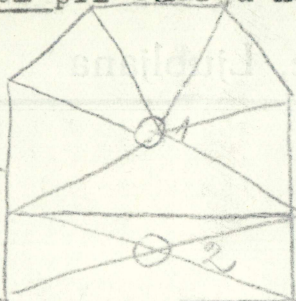
Križanja z Marijo in Jan. Ev. - kraški primitivizem.

Na južni steni zunaj vzidan kamnoseški fragment figure s prekrižanima rokama (konzola?) prav tako primitivno.

V prezb. sledovi fresk. Zunaj sv. Krištof in Križanje (na S steni) - proti koncu 15. stol.

prezb. ima zunaj šibke, služnikom podobne opornike

Sklepnik 1. okrogel v vglobljenem polju - risutsova gla
va s križnim nimбом, sklepnik 2. okrogel Jagnje božje z
zastavico. Tebra prehajajo posamič konzole, kakor v
laškem pred korom. Za oltarjem v višini spodnje črte
oken. primitivni sklepniki. Eden odbit, drugi mož do

pasu, kronano figuro s sulico desni. Moški? Ženske?
Prezbiterij iz 14. stol. V prezbiterijevem zidu zadaj
vzidano zelo primitivno križanje 14. stol. Nad glav
nim vhomom do pasu Kristus s prekrižanima rokama
na prsih, 14. stol?

Na juž. steni prezbiterija zunanjska freska Krištof v
mavričnem s patroniranimi križci pokritem okviru.
Koraka po vodi, kjer je velika riba, riba Farónika
in del živali s pasjo glavo. Stoji frontalno z levo
drži drevo, z desno opira Jezusa oblečenega v dolgo
zeleno haljo. Napis v njegovi desni nečitljiv.

Nov plan obok

Krištof do kolen nag, oblečen v rumeno-rdeče senčeno dokolensko suknjo in dal-
matikast plašč, odpet pod vratom, temnordeče barve, notranja stran plašča je
podšita s hermelinom. Obraz izpraskan. Obleka dobro ohranjena. Barva rumena, rdeča
in zelena. Dobra rizba in modelacija, 1. pol. 15. stol. Na desno do tod križani z
Marijo in Janezom, Marija drži roke navzdol, Janez z desno žalostno opira lice

Ohranjene samo konture. Idealističen mehki stil, 1.pol.15.stol. boje iste roke.

Stele, LXXXIII, 13.8.1934, str.61-63.

Die Filial Kirche St. Ursula zu Lanišče bei St. Marein in Krain sei ursprünglich Pfarrkirche von der Pfarre St. Marein gewesen. Übrigens ist die Kirche für eine Pfarre von über 3000 Einwohner zu klein. Ferner muss erwähnt werden dass abgesehen von ihrer Grösse diese Kirche spät - gotisch, während dem die gegenwärtige Pfarrkirche zu St. Marein der Grösse der Pfarre angemessen und in ihrem ursprünglichen Zustande romanischen Styles gewesen ist. Es ist zu vermuthen, dass man durch die alte Benennung der Pfarre St. Marein (" Haarlandt ") in der Bedeutung Flachsgegend, welches Wort thatsächlich dem Namen " Lanišče " entspricht, zu dieser Annahme gekommen ist. Die Kirche ist orientirt, im Lichten 14.5m lang und 5.80m breit. Sie besteht aus einem oblongen Schiffe, dem aus zwei Jochen und drei Seiten des regelmässigen Achteckes bestehenden Chore und dem viereckigen mit einem pyramidalen Blechdache bedeckten Thurme an der Nordseite desselben (Fig.4.)

Diese Kirche ist im Laufe der Zeit ziemlich verädert worden, indem das ursprüngliche spitzbogige Portal entfernt und durch ein modernes kunstloses viereckiges ersetzt, die Fenster theils umgeformt, theils neuausgebrochen worden sind.

Abgesehen von den nun modernisirten Fenstern ist der Chor noch gut erhalten. Das Schiff ist 8.80m lang und 5.80m breit. Es hat neben dem Hauptchore in der westlichen Abschlusswand, noch eine später ausgebrochene Thür an der Südseite, und auf jeder Seite ein viereckiges Fenster. Es ist jederseits noch ein spitzbogiges, gegenwärtig zugebautes Fenster vorhanden, wie auch über dem Haupteingange ein ebenfalls zugebautes Randfenster. Das Schiff hat ursprünglich eine ebene Holzdecke, welche in der jüngsten Zeit durch ein modernes stilloses Gewölbe ersetzt worden war. Der hölzerne ebenfalls aus der neueren Zeit herstammende Sängerchor an der westlichen Abschlusswand ist ohne Bedeutung. Der 5.10m lange und 5m breite, durch einen 3.55m breiten ursprünglichen

spitzbogigen und später verunstalteten Triumphbogen vom Schiffe getrennte Chor besteht aus einem oblongen Joche und dem fünfseitigen Schlusse, hat noch das gotische Kreuzgewölbe, bestehend aus mit einer Hohlkehle und Schräge versehenen sorgfältig gearbeiteten Rippen, die sich in zwei Schlusssteinen vereinigen. Die Rippen sind an der Wand pyramidal abgeschnitten, nur an der östlichen Abschlusswand finden sich zwei Dienste ohne Sockel. Anstatt des Capitäls ist auf jedem ein Heiligenbild angebracht, jedoch sehr beschnitten. Der Hauptschlussstein hat im Relief das Haupt Christi mit drei Strahlen, der zunächst dem Triumphbogen das Osterlamm. Die Fenster ursprünglich spitzbogig und stark abgeschrägt, sind theils vermauert, theils viereckig umgestaltet worden. Bekanntlich findet man in Krain bei kleineren Kirchen selten Strebeböcker. A. Chöre sind vier solche vorhanden, sie dienen jedoch ihrer Schwachheit wegen nur zur Zierde. Sie haben im Durchschnitte die Form eines fünfseitigen Prisma. Der Sockel am Chore ist sehr kräftig.

Im viereckigen Thurme, welcher mit einem mit vier Giebeln versehenen Blechdach bedeckt ist, befindet sich im Erdgeschoße die mit einem rundbogigen grauen Kreuzgewölbe bedeckte Sacristei. Die Schallböcker sind rundbogig und gekuppelt. Auf der südlichen Aussenwand des Chores ist ein Wandgemälde, eine riesige Gestalt des den Erlöser tragenden heil. Christoph darstellend, leider in seinen unteren Theilen stark beschädigt. Neben demselben ist über einem jetzt zugemauerten Fenster das Rescobild des Gekreuzigten zwischen Maria und Johannes (ziemlich verwischt) noch zu erkennen. Ferner ist in der äussern Südwand des Schiffes eine steinere Statue Christi eingemauert. An der äussern Ostwand des Chores ist ein Stein-Relief, den Gekreuzigten mit Maria und Johannes darstellend, ursprünglich bemalt, spätgotisch, noch erhalten.

Slika: Fig. 4. Interior der Kirche.

N.F.
MDZK: št. 21.1.1895, str. 107-108, Notizen von
Črnologar.

str. 201 fotografija slike " Kalvarija" iz ~~xxx~~ laniške cerkve. Slika, ki je bila v zelo slabem stanu je restavriral Peter Zmitek, ki pravi o sliki: Delo je svobodna kompozicija v italj. renesansi iz dobe pred Raffaelom in sicer iz sev. ital.šoleVeč originalno zanimivih poet kažejo osebe križanih, posbno dobri pa sospodaj Simon, Nikodem in veliki danoven. V skupini vojakov pa se opaza nemška renes.Mogoče so bile te osebe pozneje doslikane. Prav pa gotovo pa je bila preslikana pozneje najbrž od kakega nemškega slikarja ali vsaj te šole sv.Magdalena, iz katere je slikar napravil potret kake takratne posestnice gradu Na lesičjem, ki stoji zadaj nad Laniščem.Tako je tudi v ospredju na levi vitez v oklepu na konju pozneje slikan. Oba sta izvršena v romansko - gotički srednjeveški noši, kar napravi po tehniki in stilizaciji popolnoma drug vtis nego ostala koncepcija in izvršitev slike. Avtor slike je žal neznan...Slika je bila že skoraj popolnoma uničena in bi bila še skoraj popolnoma razpadla.... ni bilo videti drugega kot nekaj plesnivo sivih silhuet in razpadli skorji podobno platno, ki se je že izperminjalo v prah,če si se ga dotaknil."

G.Zmitek je prepel sliko na drugo platno, jo osvežil in na mestih, kjer je že popolnoma strohnelo, prav srečno restavriral. (str. 246)

Dom in svet, 1906, str. 201, 246

Na cerkvi v Lanišču, pedružnici šmarješke fare, je na južni steni, zunaj, gotskega prezbiterija naslikana velikanska podoba sv. Kristofa, katere spodnji del je poškodovan, a dal bi se popraviti. Poleg te je manjša slika križanega z Marijo in Jezusom pod križem, a ta je deloma pobeljena.

K. Črneogar- Mali zapiski, IMK IV., 1894, str. 33.

Cerkev omenja zapis l.1526:

A.Keblar:Kranjske cerkvene dragocenosti l.1526., IMK V., 1895., str.83.

Die Filialkirche zu Lanišče bei St. Marein hat gothisches Kreuzgewölbe im polygonen Chöre. Spuren gothischer, aber vermauerter Fenster und gothisches Portale. Am Aeusseren sind mehrere Steinsculpturen, anscheinend noch aus der romanischen Zeit. Im Thurm ist eine langezogene Glocke mit gothischer Inschrift. Beachtenswert ist ein gut erhaltenes Freskobild des heil. Christoph an der Südseite.

K. Črneogar: Kunstgeschichtliches aus Unterkrain, MMK. IV. 1891, S. 11.

Ladja sedaj obokana, nekdaž raven, lesen strop. rezbiterij primitivno gotski sklepno polje zelo lepo obokano s sklepnikom(okrogel) s Kristovo glavo, drugi sklepnik v polju ob slavoloku ima Jagnje božje. V oglih ohranjen na ena geometrična konzola. Za oltarejm pa ena s primitivno velike figurale konzole sv. „ršule s sulico(puščica) steber gre pod njo do tal in se zdi, da so tudi drugod bi do tal izpeljani. Nad str.vhodom vzdignata skulptura ene izmed odbitih konzol nedvo ne kapitelov. „ristus do pasu en face z rokami prekrižanimi na prsih. Verj. 14. stol. Prezbiterij ima zunaj na oglih poligonalne kamnite dekorativne opornike.

Na juž.steni prezbiterijska sta ohranjeni dve freski. „eva en face sv. Krištof v vodi z ribami in ribo Faronike. Krištof stopa z desno nogo naprej, oblečen je v kratek suknjič ,ki mu trsno oklepa prsi in pas. „r.pasan je z zelenim psom in ima zanj zataknen konec suknje, da nastane spredaj med kolena zelo fin nabor gub. Suknja je rumena temnordeče zelo fine senčena. Podšivka zelena Konture temnorjave. Čez rame ima plašč kot neke vrste kazulo. Suknja je temno rudeča, podšivka svetlorumena in temnejše razdeljena v hermelinska polja. Značilni drobni nabor gub, konec 15 in 1. pol. 15. stol. Glave obkrožajo lepo rumeni lasje. Z levo se opira na zeleno drevo, z desno drži dete v zeleni suknji, ki mu sedi na desni rami in drži v desni nečitljiv napisni trak, ima križni nimb. Z levo se drži Krištofovih las. ~~Siva~~ Slike obdaja zelen oboč mavričast z rudečim križčastim patronom. Obrazi popolnoma odgrenjeni. Stopala nog manjkajo.

Lanišče pri Šmarju na Dol.- p.c.sv. Uršule

Na desno odtoč zgoraj Križani na križu. Spodnji del ozadja do srede rumeno. Marija v zeleni suknji potegnjeni čez glavo drži roki obupano navzdol na strani in nagiba glavo. Janez na desni ima temnerudečo suknjo z rumeno podšivko. Z desno reko podpira žalujočo glavo. Kristus ima glavo nagnjeno zelo na stran na desno reko, sicer pa ~~okraj~~ ohranjen samo v obrisih.

V zadnjem polju je zazidano gotsko okno, nad njim pa vzdan pravokoten ~~okvir~~ reljef Križanja sedaj brez križa, noge čiste degenerirane, majhno prekrižane in leidentuch razkrit na strani in viseč na straneh navzdol, da se bolje vidi. Marija in Janez na levo in desno nesorazmerno majhna in klečeča ali sedeča na tleh s sklenjenimi rokami, 14. stol.

Stele, XXIIIA, 1929, str. 22-24

Sedaj obokana ladja, nedaj raven lesen strop. Zelo širok gotski ~~prezbiterij~~ slavalok in širok prezbiterij rebrasto obokan s tristranim zaključkom in dve ozki zapadni poli. Rebra zelo razvita z obojestranskim žlebom in trapecastim vrhom. Dva okrogla ~~sklepnika~~ skledasta sklepnika. Glavni reljef golob sv. Duha, drugi Janje božje. Ikonografsko stara. Rebra slone na blokastih reljefno obdelanih kapitelih, ki so raezn enega vsi odbiti. Ohranjeni kaže frontalno žensko figuro s krono s sulico v roki - sv. Uršula. Zelo ozka okna brez krogovičja.

Na stenah na prvotnem ometu posvetilni križi (rudeči). Ostenje oken barvasto (roza) deljeno na klade. Zunaj psremlja odprtino zelo širok rudeč okvir

končuje pa se nad lokom s križem, nad vzh.oknom pa prehaja v vitičast ornament, nad njim pa sama glava(^Vera icon)Na sev. steni slabo ohranjeni ostanki freske, kompozicija naplasti položeni čez plast s križi.Kompozicija nepojasnjena(Trije kralji?) blizu srede 15.stol.

Nad vhodom v zakristijo odlomek freske na ometu, na katerem je obrisno zarisana dopasna figura(škofa?), na levi se vidi vrh pastorala(sinopij)Roka in del draperije kaže na zač.16.stol. z napovedjo sloga paralelnih gub. Na slavoloku ostanki povsod.Na južstrani dve plasti.Na starejši plasti je v patroniranem okviru z rudečimi križčastim vzorcem, precej ohranjena slika mučeništva Ahacevih tovarišev.Spodaj bodičasto drevo na katerega so nabodeni mučenci. Nad njim frontalen angel z rjuho, v kateri odnaša duše. 1.pol.15.stol. starejše kot ostanek v prezbiteriju.Nad tem na novejši plasti M.B. oznanenje, v stebričasti že renesančno vplivanih oblik.Marija sedeča diagonalno pred pultom, na levi zgoraj se vidi krog s križnim nimбом in blagoslavljajoča roka Boga očeta.Kolorit temnorudeč, rumen, svetlo sinje barve, perspektivno poudarjen tlak in grčaste gube govore za zač.16.st. Na sev. steni slavoloka nerazločni ostanki, zgoraj odlomki angela iz Oznanenja. Okvir slike mučenja hacijevih tovarišev, kaže na ločno zao= krožujoč se arhitekturni okvir.

Na sev. steni nerazločni ostanki, vidi se del ladje in lokostrelec -legenda sv. ^Uršule.

Na ~~severni~~ južni steni slabo ohranjen velik frontalen

v nogah korakajoče razgiban sv.Krištof. Z levo se opira na zeleno listnato drevo, z desno opira na rami sedečega otroka. Ostanek nečitljivih napisnih trakov. Med nogami riba Faronika in ribe. Barve: lila, rumena, zelena. Oblikovno blizu Janeza Ljubljanskega, mogoče okr. 1440. Desno od njega v isti barvni skali Križanje, frontalna kompozicija, levo v svetlozelenem plašču MB, desno v rudečem Janez. Močno izprano.

Nad vzh. oknom zunaj vzdignjen relief Kržanja z MB in Janezom. Primitivno kot skle, niki in kapiteli v cerkvi.

Nad str. vhodom dopasni frontalni Kristus z rokami prekrižanimi na prsih - Imag pietatis. Relief.

V pritličju prezbitarija in v slavlolu je 7 pravokotnih dolbin z ostanki okajenosti. Nad vsako je posvetilni križ. Edinstveno.

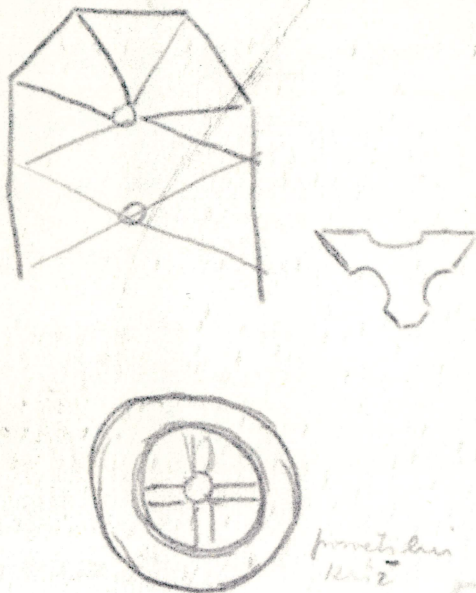
Stele, XXVA, 1966, 29-31

Izredno široka v sorazmerju kratka ladja okr. 9x14 korakov, ki je imela prvotno raven strop.

Nad zap. vhodom majhna okrogla obojestransko lijakasta odprtina. V juž. steni zazidano okroglo okno, v severni v sredi odkrito zelo ozko koržno završeno zgodnjegotsko okno.

Širok obojestransko posnet šilast slavlolu odpira prostor k prezbitariju. Tristran zaključek, 2 poli. V zap. plitvi križast težko rebrast križni obok z reliefom Jagnjeta božjega. Druga pola enako tej široka, enak križast

obok.

~~xxxrlijašom~~ sklepnik z reljefom sv.Duha. V ta sklepnik se stekajo rebra zaključka. Obok se opira ob slavolok na piramidaste konzole (sev.odbita), drugod pa ~~na~~ trikotniško profilirane ostanke nosilca služnika. Obojestransko žlebast izpodrezan profil služnikov

Na njih so v višine okenskih polic zelo masivni kapiteli s preprostimi izkelsanimi frontalnimi dopasnimi figurami. Ohranjena samo sev.vzhodna. Brezbrad svetnik. čelo in kar je bilo na glavi odbito; z desno roko drži pred seboj veliko puščico (parsikaj kaže na krono na glavi -sv.Uršula?)

V slavoloku in stenah v pritličju je 7 kvadratičnih dolbin nad njimi naslikani posvetilni križi na plasti, ki je ~~nižja najstarejša~~ nižja od najstarejše slikarije v prezbiteriju.

V vsej cerkvi ostanki fresk. Nad vzh.oknom na oboku zeleno rumena vitica podobno kakor v cerkvi blizu Grosuplje.

Na oknu ~~Kristus~~ Kristusova gäva tipa Vera icon na volutasto razvitih viticah, ki izhajajo od vrha okna. V vzh.poli prezbiterija na steni v zvezdasto okrašenem mavričastem okviru, na pritličju nespoznavni ostanki med njimi na nižji plasti posvetilni križi.

Nad tem skupina 3 stoječih mehko drapiranih svetnic, ohranjenih samo od pasu doli. Zelena, rumena, rudeča barva, bogati valovito razvijajoči se stranski draperijski motivi. Ob tleh se razvija voljno še brez močnejših lomov, okr.1430(?)

Nad vhodom v zakristijo odlomek frontalne figure pod krožnim lokom. Vidni 2 roki in flott risana draperija rokavov, kar bi govorilo za pozno 15.stol. Nad tem črno risana sinopija, škof, palica in glava z mitro, V laji na slavoloku 2 plasti, od spodnje nejasni ostanki na sev. slavaločni steni. Na jugu pa v rudeče mrežasto patroniranem okviru mučenje Ahacijevih tovarišev, nabodenih na akacijeve veje. Nad tem rudeče oblečen angelj z belo rjuho, s katero bo odnesel duše v nebo. Desni obris slike se ločno oblikuje proti levi, ker je v kotu zraven ostanek konzole je moral tu biti nekdaš lok.

Baldahim nad oltarjem(?) , da bi bil del prvotnega slavaloka je izključen. K

Konzola in še loka tudi na starejši plasti sev. slavaločne stene l.pol. 15.stol. Dobro ohranjena novejša plast , zgoraj Oznanenje, približujoč se angel z napisnim trakom z gesto govorjenja na levi, na desni pod arkado ob rumenem pultu klečeča rudeče svetlo modno oblečena M.B..

Vrhu loka levo dopasna figura s križnim nimbom, desno iz oblakov prikazujoča se blagoslavljajoča roka s križnim nimbom.

Na spodnjem delu sev. slavaločne stene grobo belo krogovičje, vse drugo uničeno. Po slogu paralela z Jernejem iz Loke, a brez zveze z njim

Lanišče pri Šmarju na Dol.- p.c.sv. Uršule

Na sev. steni. Levo od okna morje, za njim obširna hribovita pokrajina. V sredi morja ladja z Uršulami devicami (leva stran uničena). Zraven manjša jadrnica. V ospredju pa troje strelcev levi in desni z lokom, srednji z arkebuzerjem(?) streljajo proti ladji. Dokaj žive figure, srednja z dolgimi muštačami.

Pod oknom 2 stoječi svetniški figuri slabo razločni.

Desno dvotretinjsko ohranjen boj Jurja z zmajem, klečeča rudeče oblečena deklica. Hribovita krajina, desno v ozadju mesto in grad, na pomolu 2 osebi, ki gledata prizor.

Ista plast in delavnica kot slavolok.

Na juž. steni ob slavoloku zgoraj 2 stoječi ne dosti razločni figuri, desna s sulico(?) v levi roki.

Stavbno zaporedje: ladja blizu romanike, prezbiterij kasnejši pa že zgodnjegotski. Zač. 15. stol. (?)

Starejša slikarija naslavoloku vokvirjena z rudečim križasto oblikovanim patronom, ni iste roke kakor ona na sev. steni prezbiterija.

Okna v zaključku prezbiterija so ozka zelo visoka, znotraj krožno zaključen ostenja pa šilasta.

Na juž. zunanjsčini prezbiterija velik sv. Krištof in Križanje z Marijo in Janezom. Žal zelo opraskano in obledelo. Posebno Krištof kvaliteten.

1. pol. 15. stol.

Stele, XXVA, 1966, 50-52'

Drugo polje sev. stene prezbiterijske ima ostanke prvotne slikarije. Nad zelo nizkim pritličjem dva pasu slik. Vsaka slika obrobljena z ozkim okvirom rudečih zvezd na belem ozadju - degeneracija kozmatskega mozaika. Spodnja slika skoraj kvadrat, nerazločni ostanki figur. V sredi polja na kakih 5 mm poglobljenem prvotnem ometu, na katerega je nanesen fresko omet je rudeč posvetilni križ v dvojnem rudečem krogu. Prvotno torej prezbiterijski ni bil slikan.

Gornja slika podločja predstavlja 3 stoječe ženske figure, ki so od pasu navzgor uničene, spodnji del pa razmeroma dobro ohranjen. Izrazit mehko slog okr. 1420.

Barve: rudeča, ki prevladuje, sivomodra in bledorumena, rudeči tekoči obrisi, spiralast razvoj oblečnih gub ob straneh.

Nad zakrist. vrati črna

sinopij figure s pastoralom in priprava z del figure - doprsne na novem podobno kot na sosednji steni debelem ometu, ki kaže na zač. 16. stol.

Nervozna risba, nagnenje k paralelnim gubam.

Slika Ahacijevih mučencev na listni strani slavlilnice v ladji ima za okvir na večbarvno podlago izvršen patroniran vzorec rudečih križev. Časovno blizu slikam v prezbiteriju, a druga roka.

V kotu odbita geometrična gotska konzola nekega loka ali oboka. Prav tako na evangeljski strani. X ustrezno zaokrožen je vrh na desni, kar kaže na resnično existenco loka, kolikor ne baldahimov nad stranskima oltarjema.

Krištof in Križanje na juž. steni prezbiterijske. Kažeta na bližnjo sredo 15. stol. Dobra kaliteta, glavne barve: zelena, rumena, rdečkasta, rjava. Telo Krištofa v pasu preščipnejo. Med Krištofovimi nogami riba Faronika.

Stele, XXVA, 1967, na priloženih lističih.

x Lokus opremljen na to konzolo

Opis cerkve, fresk, opreme.

M.Zois, zap.št.75,1.2.1915